Jolsvai András

Eperszezon VII.

14.

Háromnegyedkor megszólalt a konyhaajtó feletti csengő – Stau bácsi ördöngös masinája, mely egy óraszerkezethez volt csatlakoztatva –, öt perc múlva Szepi megjelent az ajtóban, teljes főpincéri díszben, frakkban, csokornyakkendőben és keménygallérral, ebből a legmelegebb napokon sem engedett egy jottányit sem. Az egyik kezében egy számolócédulát tartott, a másikban egy plajbászt, hogy felírja, mit alkotott azon a délelőttön a felesége. De mielőtt felírhatta volna, meg kellett várnia, hogy Tívó Anna gondos kezei megtegyék az utolsó simításokat az öltözékén. Hogy lesöpörjön a válláról egy porszemet, hogy megrántsa a frakk mellrészét, hogy egyenesre igazítsa a nyakkendő szárait. Nemigen volt szükség minderre, Zimmerl József mindig nagy gondot fordított a külalakjára, ez inkább csak afféle szeretet-megnyilvánulás volt, egy utolsó kedveskedés, mielőtt kiengedné a férjét a világba, az emberek közé. Mikor végzett, elkezdte sorolni az ételeket, miközben az épp belépő fia ingén is igazított egy keveset. Szepi az asztalra hajolva jegyzetelt, időnként kérdezett ezt-azt, közben megérkeztek a lányok, végül Schulz úr, a kukta is levette a sapkáját, ő is pincérkabátot öltött, és a Zimmerli teljes személyzete felsorakozott a konyhaasztal mellett. A lányok nyári napokon fehér főkötőt és dirndliszerű kartonruhát viseltek – mindegyik más színűt -, s csak egy csontok nélküli, keményített mídert vettek alá, amelyben könnyen lehetett levegőt venni, de azért annyira megemelte a mellüket, hogy azoknak a vendégeknek is megjöjjön az étvágya, akik eredetileg csak inni akartak volna. A szoknyák természetesen csaknem földig értek, a kor férfija számára egy kivillanó boka is életre szóló élményt jelentett – ebben azonban a Zimmerli közönségének nem lehetett része, mert a lányok valamennyien magas szárú, fűzős cipőket hordtak a munkához, ezzel óva meg a lábukat későbbi időkre. A konkrétumok hiányát a sejtetés pótolta: a csípők ringó mozgása, a megfelelő levegővétel, a pillák rebegtetése, a mosolyok, egy-egy pajkos félmondat: a Zimmerl lányok értettek hozzá, hogy ébren tartsák a nagyközönség érdeklődését a vállalat és a maguk irányában. Épp csak annyira voltak kacérak, amennyire az a korban megengedett volt, s amennyire azt egy élvezetekre szakosodott intézmény – egy étterem – megkövetelte. Tisztességes lányok voltak, épp annyira, hogy hírükkel ne csökkentsék férjhezmenési esélyeiket, de nagyon értettek hozzá, hogy azt a látszatot keltsék, mintha nem lennének teljesen azok. Így aztán azoknak

a férfiaknak is felkeltették az érdeklődését, akik komoly szándékkal közelítettek a csülökpörkölt felé, és azokét is, akik csak egy kis könnyű flörtre vágytak, sok szódával.

Pontban tizenkettőkor kinyílt a kapu, és az első vendég, Prohászka úr, a Gizella utcai pék nagy lendülettel bezúdult rajta. Félrelökve szinte a meghajló Franzl-t – alázatos tiszteletem, Prohászka úr, hogy szolgál… – az udvar közepéig loholt, mint akit üldöznek, aztán körbehordozta tekintetét az egész kerthelyiségen, mely végül megállapodott egy fa mögötti kis asztalon, és némi toporgás után elszánta magát, hogy leüljön. De azért az sem ment zökkenők nélkül, előbb az egyik széket próbálta, aztán a másikat, harmadikat, végül megállapodott a negyediknél. Nagy gonddal elrendezte maga körül a tárgyakat – Franzl közben leszedte a fölöslegessé vált eszcájgot – a sótartót a borstartó helyére tette, és viszont, a fogvájókat tüntetően áthelyezte a szomszéd asztalra – aztán elővette a Budapesti Hírlap aznapi számát, kiterítette, okulárét akasztott az orrára, és olvasni kezdett. Prohászka úr negyvenes évei közepén járt, de máris olyan rövidlátó volt, hogy a nagykiflit se tudta megkülönböztetni a perectől. Egészen ráfeküdt az újságjára, úgy olvasott, mintha meg akarná enni a betűket, s még a szája is mozgott hozzá, a rágáshoz hasonlóan. Tudott volt, hogy a vezércikk végéig nem szabad zavarni őt. Amikor a második oldalra lapozott, akkor jöhetett az első spiccer, és csak amikor az utolsó oldalra ért, akkor jöhetett a főpincér, hogy beszámoljon a mai kínálatról. A Prohászka úr bartelben ebédelt a Zimmerliben, ő szállította a kenyeret, pékárut a vendéglőbe, melynek értékét nap mint nap leehette. Prohászka úr kákabélű, görnyedt alak volt – minden igazi pék sovány és görnyedt, mert egész nap hajolgat, és nincs ideje enni, viszont jól lakik a sülő kenyér szagával –, de azért ha nem volt éhes egyáltalán, akkor is kikért magának három fogást, mert ami jár, az jár. Igaz, a felét se tudta megenni, de azzal a jóleső tudattal állt fel minden nap az asztaltól, hogy már megint ő járt jól, már megint túlette a kenyere árát. Zimmerl Szepi ezen persze csak nevetett, sosem fárasztotta magát garasoskodó számolgatásokkal. Pedig nem is kedvelte különösebben a Prohászka urat, savanyú, májbajos alak volt, hálni járt belé a lélek, mégis képes volt egyszer azt mondani neki, hogy a maga részéről bejelenti igényét az özvegye kezére, mert Tívó Anna úgy főz, ahogy a nagykönyvben meg van írva. Mire Zimmerl József szárazon megjegyezte, hogy a maga részéről még él, és egy darabig nem is szándékozik elpatkolni. Prohászka úr végre észbe kapott, elnézést kért és hosszú életet kívánt a gazdának, de azért megjegyezte, hogy ő mégiscsak húsz évvel fiatalabb a Szepinél, korban jobban illene a Tívó Annához, az öregek

egyszer csak elmennek, ez az élet rendje, és az itt maradottak miért élnének akkor egyedül.

Csoda-e, hogy nem a Prohászka úr volt a Zimmerli legkedvesebb törzsvendége? De azt meg kell adni, hogy péknek első osztályú volt, a kenyere csak úgy olvadt az ember szájában, és a serclijét szűnni nem akaró lelkesedés fogadta.

Tizenkettő óra háromkor megérkezett a Terebessy ügyvédi iroda teljes személyzete – a Terebessy méltóságost persze kivéve, mert ő minden délben bekocsizott a dzsentrikaszinóba, ott ebédelt a barátaival, aztán már ott is maradt késő éjszakáig, csak az volt a kérdés, kártyán vagy rulettjátékon fogja elveszteni aznapi bevételét. (Néha a másnapit is.) De a többiek, a Foky úr meg a Schneider úr, a beosztott ügyvédek, meg a két írnok, a Weisz meg a Kolnai, azok minden áldott nap megjelentek, gyakran magukkal hozva egy-két kuncsaftot. Úgyhogy a Franzl minden délben izgatottan leste, mikor tűnik föl a Terebessy-féle kompánia, és ha négynél több férfit látott közeledni, már szaladt is, hogy összetolja a balkert négyest a hármassal. Akkor volt bajban, ha kilencen érkeztek – bizony, bizony, ilyesmi is előfordult, főleg fizetésnap környékén a –, mert akkor el kellett döntenie, pótszékkel oldja-e meg a problémát, hogy csatlakoztasson még egy asztalt. Egy-két pótszék simán befért az asztalok mellé, de akkor még ott volt a kalapok meg a sétapálcák problémája. Az udvaron persze volt néhány állófogas, de a kürtőkalapok meg a cilinderek hamar belepték, a többségnek csak közeli székeken maradt hely. Ahogy a sétapálcáknak is – férfi anélkül nemigen léphetett ki az utcára – bár voltak, akik ebéd közben sem váltak meg tőle, a kés mellé fektették, és azzal doboltak az asztalon, ha valamit akartak a pincértől. Ezért aztán, ha egy asztal körül minden széken ültek, bizonyos zsúfoltság ütötte fel a fejét. Amelyen csak ritkán segített, ha a vendég, sietsége jeléül, evés közben is a fején hagyta a kalapot.

Ezúttal csak hárman érkeztek, a Schneider úrnak a bíróságra kellett mennie, szép kis ország, ahol ebédidőben, éhgyomorra hoznak ítéleteket, persze hogy annyi ember szenved áristomban, igaz, nem épp azok, akiknek kellene – ezt a szentenciát még az első snapszok előtt megtudhatta a Franzl, és a közel ülők többsége is, mert a Terebessy-iroda munkatársai se lakatot nem tettek a nyelvükre, se hangfogót, ha valakit érdekelt, miféle ügyek vannak szőnyegen az ítélőtáblán, hogy milyen távol vannak egymástól a tényállások meg a valóságos történetek, itt minderről értesülhetett. Az ügyvédi titoktartást a Foky úrék csak a rendőrségen meg az irodában tartották magukra nézve kötelezőnek, itt magánemberként voltak jelen, akik mindenféle anekdotákkal szórakoztatták magukat és a köröttük ülőket – hogy közben időnként sérült az ártatlanság vélelme, arról ők

nem tehettek. Arról a Zimmerli tehetett, miért tolta oly közel egymáshoz az asztalait. Az ember végül is nem fűzfa, hogy suttogjon, főleg a harmadik snapsz után nem az.

Fél egy tájban megtelt az egész kerthelyiség, úgyannyira, hogy ha kedves vendég érkezett váratlanul, már neki is a belső térben tudtak csak teríteni – igaz, az összes ablakot kinyitották ilyenkor. A következő két óra szakadatlan, pörgő munkában telt, a lányok tíz-tizenkét kilométert biztosan legyalogoltak, és kivittek néhány száz krigli sört, ilyenkor még a Franzl se négyesével hordta a poharakat – nem is mindig értek oda rendeltetési helyükre – és a pikolónak is megengedték, hogy egyedül szedjen le egy asztalt, ha úgy alakul. Ilyenkor törvényt bontott a szükség, ilyenkor mindenki ott oltotta a tűzet, ahol kellett, a kézilány is tálalt, ha úgy jött ki a lépés, Tívó Anna mosogatott, miközben a másik kezével egy borjúlábat panírozott, a lányok szeleteltek, kevertek, bort dekantáltak, csatakiáltások röpködtek a levegőben, két karalábéleves rendel, három kacsám lesz, de káposztát nem kérek hozzá, hidegtál, dupla tepertővel, van még a pörköltből, felvehetem?, csak a gazda járt ilyenkor is a maga ütemében körbe a birodalmában, mindenkivel elbeszélgetett egy kicsit, mindenkihez volt egy-két jó szava, egy-két kérdése. A gazdát nem lehetett sürgetni, neki megvolt a maga ritmusa a fizetéshez, a főpincérséghez, az egész élethez. Franzl irigykedve nézte az apját, hogy semmi nem hozza ki a béketűrésből, hogy semmi nem ingatja meg a jókedvét, mert az nála nem üzleti fogás, ő tényleg ilyen, őt tényleg érdeklik a vendégei, az események, ő tényleg olyannak szereti a világot, amilyen, és ezért szereti a világ is őt olyannak, amilyen. Így aztán a vendégek, akármennyire sietnek is, békésen megvárják, míg a fizetőpincér – megállván minden közbeeső asztalnál – hozzájuk ér, és akkor se haragszanak, ha nem azt kérdezi először, mit számolhatok, hanem azt, hogy mit szólnak ehhez a Wekerléhez, lesz-e valami az anyakönyvi törvényből vagy azt, látták-e már a Blaha Lujzát a legújabb népszínműben. Franzl rajongva szerette az apját, és minden vágya az volt, hogy egyszer olyan legyen, mint ő, de régóta tudta már, hogy ez az egyszer sosem fog eljönni.

15.

Negyed négy tájban a Franci kipirultan, lélekszakadva szaladt be a konyhára.

– Itt van a Trézsi!

Weichner Gézáné Zimmerl Terézia (hivatalosan Mária Terézia, merthogy Zimmerl József anno szükségét érezte ily módon is leróni háláját a nagy uralkodónő előtt, kinek bölcs országépítése eredményezte, hogy ősei

másfélszáz éve magyarrá válhattak) úgy vonult be a Zimmerlibe, hogy azt a hajdani névrokon is megirigyelhette volna. Könnyű, nyári selyemruháján több volt a csipke, mint Brüsszel egész belvárosában, a kalapja pedig akkora volt, hogy a szembejövőknek le kellett menni a járdáról, hogy elférjenek – pedig a Stefánián nem mérték szűken az arányokat. (Arról nem is beszélve, hogy az a kalap magán viselte a közeli Állat- és Növénykert teljes kínálatát, ahogy a csípős nyelvű Lojzika fogalmazott.) Mellén igazgyöngy bross csillogott, és minden második ujjára jutott egy aranygyűrű. Egyébként is fejedelmi jelenség volt, magas, nyúlánk, szőke szépség, Loreley-haja asszony korában is a derekáig ért, noha ha az utcára lépett, szinte az egészet eltüntette egy puha kontyban a kalap alatt.

Trézsi nem jött, hanem bevonult. Cérnakesztyűs kezében egy napernyőt forgatott, mosolyogva integetett az ismerősöknek, csókokat hajított a húgainak, mintha a Népszínház ügyeletes primadonnája volna. Mögötte a cseléd kézen fogva vezette a kimosdatott, kiöltöztetett Margitkát, aki a hároméveseknek öntudatával masírozott fehér lakkcipőcskéjében, aztán jött a dadus, karján az egyéves Jóskával, aki, első fiú lévén a nemzedékében, méltán részesülhetett a nagyapja keresztnevében – a döntést megkönnyítette, hogy mindkét ágon így hívták a nagyapákat –, végül a hordár, aki a nagy úton – Ujpest már akkor se esett közel Erzsébetvároshoz – kísérte a részcsaládot. (Csak a legszükségesebbeket hozták magukkal, természetesen, belefértek két bőröndbe, egy zsákba meg egy kalapdobozba.) A konyhában aztán megölelte az anyját, és végigcsókolta a testvéreit, rituális módon: derekát mereven előrehajtva leereszkedett az ő szintjükre – minden női rokonánál magasabb volt, és az apjától sem maradt le sokkal, viszont egy fél fejjel elhagyta a férjét is –, azután jobbról is, balról is elhelyezett egy cuppanós puszit arcuk mellett a levegőben. A húgai ugyanígy viszonozták a köszönését, csak Franzl követelte ki magának, hogy amúgy emberesen magához ölelhesse. Trézsi kipirulva tűrte az öccse szeretetrohamát, a ruha alatt ropogtak a halcsontok a fűzőjében, aztán egy zavart fejmozdulattal – megfojtasz, te bolond, nem maradt semmi levegőm – kibontakozott.

Trézsi átlag kéthetente tette tiszteletét a szülői házban, jobbára szerdánként, mert akkor a férje a szokásosnál előbb végzett a műhelyben, és már hat körül kiért a Zimmerlibe – részben, hogy csatlakozzék a családi kompániához, részben, hogy egyen egy nagy adagot az anyósa fenséges pacaljából, mert azt a felesége nem volt hajlandó főzni neki. (Nem főzni, főzetni, mert Trézsinek szakácsnője is volt, de a lényegen ez mit sem változtatott: ez a dolog, mondta a férjének, az én konyhámba nem teszi be a lábát, és, minthogy az ujpesti ház vezetését illetően Weichner Géza a fele-

ségét teljhatalommal ruházta fel – nemigen volt más választása –, ez a kérdés eldőlt egy egész életre.)

Trézsi pontosan tudta, mikor kell érkezni: három óra után, amikor a déli rohamok véget értek, az estiek meg még nem kezdődtek el, amikor csak néhány eltévedt vendég kóválygott a placcon, többségük nem is evett, legfeljebb egy kispörköltöt vagy egy hidegtálat, és órákig elvolt magában egy butélia homokival. Ilyenkor a háziak kifújhatták magukat kicsit, azt a néhány asztalt a Franzl is elvitte, ha kellett, a gazda elbeszélgetett valami szomszéddal vagy Stau bácsival vitatták meg a legfontosabb ház körüli feladatokat, a lányok a szobájuk hűvösébe menekültek, ledobták a cipőjüket, és hideg borogatást tettek a bokájukra, Tívó Anna pedig leült egy hokedlire, hátát a konyha falának támasztotta, és szendergett egy verset – hisz éjszakánként sosem aludt többet négy óránál. (Más kérdés, hogy a Tívó Anna kezei még ilyenkor is fellázadtak e semmittevés ellen, és maguktól elkezdtek borsót pucolni vagy kukoricát morzsolni, szinte észrevétlenül.) Ilyenkor érkezett meg a Trézsi, abban az órában tehát, amikor a figyelem csak reá terelődött. A lányok kikapták a gyerekeit a felügyelők kezéből, gyömöszölték, gyúrták, csókolták, tiltott édességekkel tömték őket, érkezésük hírére még a gazda is bekukkantott, és egy barackot nyomott Margitka fejére – a kislány nem volt különösebben boldog ettől –, hogy megnőttél, mondta, inkább panaszkodva, mint örömmel, aztán még tisztázta a lányával, hogy minden rendben náluk, és visszavonult. Majd este elkvaterkázik a vejével a nemzetközi helyzetről, majd ezzel lerója a családépítési kötelezettségét.

Amikor a testvérei meg a gyerekei lassan elszivárogtak a szélrózsa minden irányába, s a cselédek, szolgálók is tapintatosan magukra hagyták őket (csak Franzl támasztotta az ajtófélfát, őt hét ökörrel se lehetett ilyenkor a nővére közeléből elmozdítani, de hát a Franzl, tudjuk, nem számít), Trézsi húzott egy hokedlit magának is, és leült az anyjával szemben. Aztán csak nézték egymást fürkészve, szeretettel. Trézsi ezért a néhány csendes percért kelt át a városon kéthetente, hogy megfürödjön az anyja tekintetében, hogy megnyugodjon és erőre kapjon tőle, hogy mehessen aztán a verkli megint, egy sikeres házasság díszletei között. Trézsi számára, mióta megszületett, az anyja volt a legfontosabb lény a Földön, és Tívó Anna is, bár ezt magának se vallotta be soha, a gyermekei közül a legnagyobbat érezte a legközelebb a szívéhez. Vele mindig értették egymást, akkor is, ha egy szót se váltottak: Trézsi mintha ifjúkori mása lenne. (Pedig ami a külalakját illeti, ő hasonlít legkevésbé az anyjára – viszont az apai nagynénjeinek tökéletes másolata.) A két nő szó nélkül nézte egymást,

aztán a fiatalabb megfogta az anyja kezét, és odavezette a hasához. Tívó Anna felvonta a szemöldökét, Trézsi bólintott.

Tívó Anna nagyot sóhajtott, aztán keresztet vetett és megkérdezte.

– Hogy fogják hívni?

– Ha lány lesz, Jankának, ha fiú, Ferencnek. (Lány lett, november végén született meg, három kiló ötven dekával, könnyedén, ahogy a Zimmerl lányoknál szokás volt. Aztán kilencvenöt tavaszán követte még egy fiúcska is, ő lett a Ferenc, kijött tehát a sorminta, lány, fiú, lány, fiú, akkor Trézsi úgy döntött, hogy teljesítette a kötelezőt, és befejezettnek nyilvánította a házaséletet: huszonkilenc éves volt éppen. De most még csak kilencvenhárom tavasza van, Trézsi most esett teherbe harmadik gyermekével, akiről ekkor még senki nem tudja, fiú lesz-e vagy lány.)

Öt perc múlva Trézsi nagy rössel rontott be a lányszobába.

– Mondtam már, hogy beválasztottak az Emericana ujpesti vezetőségébe?

– Gratulálok! – mondta Kató őszinte örömmel.

– Mit kell ehhez csinálni? – kérdezte Janka.

Trézsi kihúzta magát.

– Jól kell férjhez menni!

Lojzika hasra vágta magát, úgy vinnyogta a párnába.

– Férjet akarok! Férjet akarok!

– Menj, és szerezz magadnak! Lehet, hogy már ott ül a kerthelyiségben, és rád vár!

Ekkor lépett be – illő kopogtatás után – Schulz úr, a pikoló.

– Bocsánat, kisasszony – fordult Lojzikához (már amennyire egy hasmánt fekvő lányhoz fordulhat az ember) – azt tetszett parancsolni, szóljak, ha magányos katonatiszt érkezik. Jobbkert kettő, egy zöld abszintot rendelt. Ki tetszik vinni?

– De ki ám!